

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. An Consensus sit actus realiter ad electione distinctus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

non censetur completus ante conclusionem, ita nec consilium ante iudicium seu deliberationem de agendis; si enim inquiritur, & ad deliberationem & resolutionem non pervenitur, nihil datur consilij. Unde Caietanus hic art. 1. ait: *Consilium significat inquisitionem completam, id est, usque ad iudicium inclusivè.*

9. Objicies secundò: Consilium & iudicium sunt actus diversarum virtutum: Ergo unum non includitur in alio. Consequentia videtur bona: nam si unus ex illis actibus in alio includeretur, scilicet iudicium in consilio, ab eadem virtute uterque eliceretur. Antecedens verò est D. Thomæ infra qu. 57. art. 6. & 2. qu. 51. art. 1. & 3. ubi docet Eubuliam esse virtutem ad bene consiliandum, & synesim ad rectè iudicandum.

10. Respondeo distinguendo Antecedens: Consilium & iudicium sunt actus diversarum virtutum, si loquaris de consilio inadæquatè, concedo; sic enim una pars ejus, quæ est inquisitio, est actus eubulæ, alia verò actus synesis, seu gnoime: si autem loquaris de consilio adæquatè, nego. Nam sicut consilium adæquatè sumptum dicit duos actus rationis, scilicet inquirere & iudicare; sic ad ipsum concurrunt duæ virtutes prædictæ, sed neutra producit consilium adæquatè. Nec mirum quod totus syllogismus practicus procedat à duplici virtute intellectuali practica; cum etiam integer syllogismus speculativus procedat à duplici virtute intellectuali speculativa, scilicet ab intelligentia quantum ad præmissas, & à scientia quantum ad conclusionem.

S. III.

Corollarium precedentis doctrine.

11. **E**X dictis inferes, consilium, ut reperitur in hominibus, esse inquisitionem & iudicium rationis practicæ circa media à nobis apponenda, quando res est dubia, & momenti alicujus. In qua definitione inquisitio & iudicium est genus, quia in homine non reperitur iudicium absque prævia inquisitione. Additur *rationis practicæ*, quia inquisitiones & iudicia intellectus speculativi, ut Mathematicæ consultationes & demonstrationes, consilia non sunt, ut dicit Aristoteles 3. Ethic. cap. 3. Subditur *circa media*, quia ut docet S. Thomas hic art. 2. consilium non est de fine, sed solum de his quæ sunt ad finem: cum enim sit quidam discursus intellectus practici, ut supra ostendimus, sicut discursus non est de principiis, sed de conclusionibus; ita nec consilium de fine, qui se habet ut primum principium in agibilibus, sed solum de mediis, quæ ad ejus assecutionem conducunt. Unde Aristoteles 3. Ethic. cap. 5. *Consultamus*, inquit, *non de fine, sed de his quæ ad finem tendunt: nam neque medicus an sanare, neque orator an persuadere, neque politicus an bonis legibus civitatem temperare debeat, neque ex aliis quispiam de fine consultat: sed omnes cum finem quemdam statuerint, quomodo aut per, quæ eam consequi possint deliberant.* Deinde dicitur à nobis apponenda, quia ut probatur art. 3. consilium solum est circa ea quæ à nobis aguntur, seu quæ curæ & dominio nostro subjecta sunt. Unde Galli v. g. non habent consulere quomodo Indi vivere vel negotiari debeant. Tandem ponitur, *quando res est dubia, & momenti alicujus*, quia ut docet S. Doctor art. 4. ea

quæ sunt certa & determinata in aliqua arte vel disciplina, sub consilio non cadunt: Vanè enim (inquit Aristoteles ubi supra) consuleret Grammaticus, quomodo formandi sunt litterarum characteres, & Geometra quomodo describendum sit trigonum, quomodo circulus; hæc quippe eodem modo fiunt, & in arte determinata sunt. Sic Moyses Exodi 25. non consuluit artifices peritos, quomodo fabricandum esset tabernaculum, quia jam id determinaverat Deus. Similiter etiam de rebus parvis non est consultatio: nam de illis vir prudens non est sollicitus, quia parùm refert quòd sic vel aliter agantur, aut contingant: unde dicitur quod *de minimis non curat Prætor.* Et per hæc factis videntur exposita quæ docet D. Thomas qu. 14.

Solum id quod art. 5. dicit, nempe consilium fieri modo resolutorio, indiget explanatione, quoniam à Caietano & aliis obscure exponitur. Sciendum est igitur, quod in rebus materialibus processum hunc resolutivum appellamus, qui procedit ab eo quod est posterius in esse, ad id quod est prius; sic enim resolutio domûs v. g. procedit à forma domûs, ad lapides, ligna & alia quæ prius fuerunt in esse, quàm ipsa forma domûs. Econtra verò processus ille compositivus dicitur, qui ab his quæ sunt priora in esse, ad ea quæ sunt in esse posteriora, & in cognitione seu intentione priora, ascendit, ut patet in constructione domûs: forma enim domûs, quæ in intentione & cognitione artificis prior est, resultat ex conjunctione lapidum, lignorum, & similibus, quæ in esse & in ordine executionis priora sunt, & posteriora in ordine intentionis. Quia ergo consilium à fine, qui est posterior in esse & in executione, procedit ad media, quæ in eodem ordine priora sunt, utpote causæ ipsius finis, modo resolutorio procedere dicitur. Usus verò & imperium, modo compositivo procedunt: quia à mediis, quæ sunt in esse & in executione priora, ascendunt ad finem, qui in cognitione & intentione prior est, & posterior in executione.

ARTICVLVS II.

An Consensus sit actus realiter ab electione distinctus?

NOTA primò: nomen *Consensus* tribui posse cuicumque actui libero voluntatis, acceptantis bonum ab intellectu propositum, quomodo dicitur peccatum perfici consensu; & sic non est specialis actus voluntatis, nec solum circa media, sed etiam circa finem versatur: quia tamen consensus propriè videtur fieri post perfectam deliberationem & consultationem, idè peculiariter usurpatur à Theologis ad significandum quandam peculiarem voluntatis actum circa media, jam à ratione proposita, & iudicata convenientia; & de consensu sic accepto inquirimus, an sit actus ab electione realiter distinctus?

Nota secundò, quòd cum consensus sequatur iudicium de convenientia & utilitate mediorum, & intellectus iudicare possit, plura media vel unum tantum ad finem obtinendum posse conducere, voluntas per consensum, vel in plura media, vel in unum tantum ferri potest. His præmissis,

Dico: Cum voluntas per consensum fertur ad plura

plura media, tunc talis consensus est actus realiter distinctus ab electione: cum autem fertur in unicum medium, tunc consensus & electio solum ratione differunt.

Prima pars probatur ex D. Thoma hinc quæst. 15. artic. 3. ad 3. ubi ait: *Electio addit supra consensum quandam relationem respectu ejus cui aliquid præligitur, & ideo post consensum adhuc remanet electio. potest enim contingere quod per consilium inveniatur plura ducentia ad finem, quorum dum quodlibet placet, in quolibet eorum consentitur: sed ex multis qua placent, præaccipimus unum eligendo.* Quibus verbis in primis docet quod electio addit supra consensum aliquam relationem: deinde subdit, quod voluntas per consensum fertur ad plura media judicata utilia, & hoc antequam fiat electio. Unde ex hoc D. Thomæ testimonio, duo argumenta erui possunt. Primum est: Id quod addit aliquid supra aliud, realiter ab illo distinguitur: Sed electio addit aliquid supra consensum, quando voluntas per illum fertur ad plura media, nempe relationem ad illud medium quod cæteris anteponitur; est enim acceptio unius præ alio: Ergo cum voluntas per consensum fertur ad plura media, tunc talis consensus est actus realiter ab electione distinctus.

Secundum argumentum sic potest proponi. Prius realiter à posteriori distinguitur: Sed quando plura quæ inventa sunt placent, & unum solum ex illis eligitur, tunc consensus prior est electione; cum prius plura illa placeant, & deinde ex illis unum eligatur: Ergo tunc consensus realiter ab electione distinguitur.

Confirmatur: Cum voluntas per consensum fertur ad plura media, tunc inter consensum & electionem intercedit aliquis actus intellectus, nempe iudicium practicum, quod ex mediis illis iudicat unum esse utilius & convenientius, subindeque aliis præferendum, ut articulo præcedenti, notabili secundo expendimus: Ergo tunc consensus realiter ab electione distinguitur.

Secunda etiam pars conclusionis ibidem à S. Doctore traditur, subdit enim post verba relationis: *Sed si inveniatur unum solum quod placeat, non differunt re consensus & electio, sed ratione tantum, ut consensus dicatur, secundum quod placet ad agendum: electio autem, secundum quod præfertur his quæ non placent.* Unde tunc consensus non antecedit electionem, sed in ea intimè imbitur, nec regulatur per aliud iudicium, quam per sententiam quæ intellectus practice iudicat, medium illud unicum necessariò esse eligendum, ut obtineatur finis. Non est etiam tunc electio completa, & proprie ac rigorosè sumpta, cum illa sit acceptio unius præ alio, sed incompleta & largè sumpta, quæ dicit solum volitionem efficacem medij ordinati ad finem, ut disputatione præcedenti annotavimus.

DISPUTATIO XI.

De usu & imperio.

Ad quæstionem 16. & 17. Divi Thomæ.

DI XIMVS de actibus pertinentibus ad ordinem intentionis: nunc breviter agendum Tom. III.

est de his qui ad ordinem executionis spectant, de quibus D. Thomas qu. 16. & 17.

ARTICVLVS PRIMVS.

An in nostra voluntate reperiaturs usus post electionem, qui sit actus distinctus ab illa?

NEGANT Vazquez hinc disput. 47. cap. 2. & Salas tract. 9. disp. 1. sect. 7. Affirmant verò cæteri Theologi, præsertim Discipuli Divi Thomæ. Unde sit

S. I.

Conclusio affirmativa statuitur, & duplici ratione suadetur.

Dico igitur: Præter electionem mediourum dari in voluntate nostra actum, quod cæteras potentias applicat ad operandum, qui usus activus appellatur.

Pro intelligentia & probatione hujus conclusionis, Sciendum est duplicem dari usum, activum scilicet & passivum: uti activè est applicare aliquid ad aliud: usus verò passivus dicitur qui ex activo resultat; unde cum ex illo non solum motio & applicatio passiva, sed etiam operatio exequentis facultatis resultat, talis operatio usus passivus appellatur. Et de hoc usu loquitur D. Thomas hinc art. 1. dum ait: *Operatio ad quam applicamus rem aliquam, dicitur usus ejus; sicut equitare est usus equi, & percutere usus baculi.* Hoc præsupposito:

Probaturs primò conclusio ex D. Thoma hinc art. 1. & 4. ubi expressè ponit in voluntate nostra actum, qui dicitur usus, ab electione distinctum & illà posteriorem.

Respondet Vazquez: D. Thomam non constituisse in voluntate creatam usum, qui sit actus à voluntate elicited, sed solum qui sit actus à voluntate imperatus; scilicet actus potentiarum exequentium, qui fiunt ex motione voluntatis, & ideo appellatur usus voluntatis, non elicited, sed imperativè.

Sed contra primò: S. Thomas supra in introductione qu. 8. sic ait: *Considerandum est de actibus qui sunt immediatè ipsius voluntatis, velut à voluntate elicited: & primò de actibus quibus movetur in finem, & deinde de actibus quibus movetur ad ea quæ sunt ad finem:* Sed inter actus quibus voluntas movetur ad ea quæ sunt ad finem, in introductione quæst. 13. numerat usum, ait enim illos esse tres, *eligere, consentire, & uti:* Ergo sentit uti esse actum à voluntate elicited.

Secundò, Postquam idem S. Doctor egit de actibus voluntatis erga finem & media, à qu. 8. usque ad 16. inclusivè, ait in titulo qu. 17. *Deinde considerandum est de actibus imperatis à voluntate, scilicet de imperio & aliis:* Ergo sentit alios, de quibus antea tractavit (inter quos est usus) esse à voluntate elicited.

Tertiò, D. Thomas hinc qu. 16. art. 1. finem corporis ita concludit: *Vnde manifestum est quod uti, proprie est actus voluntatis:* Atqui actus qui ad voluntatem pertinent solum imperativè, non dicuntur proprie esse voluntatis, sed aliarum potentiarum ex voluntatis motione operandium, ut apertè docet de imperio qu. sequenti art. 8. Ergo idem quod prius.

B b